

UZASADNIENIE

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu związania Rzeczypospolitej Polskiej umową międzynarodową

Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE) jest postrzegany głównie jako działanie zmniejszające obciążenie środowiska oraz zwiększające bezpieczeństwo energetyczne kraju. Ma to szczególne znaczenie w sytuacji, gdy polska elektroenergetyka oparta jest w około 94 % na węglu, w związku z czym zdywersyfikowanie źródeł wytwarzania energii elektrycznej jest niezwykle istotne. Wymaga zaznaczenia, że rozwój energetyki odnawialnej opierać się będzie przede wszystkim na generacji rozproszonej, która jednocześnie przyczynia się do zmniejszenia strat związanych z przesyłem energii, a tym samym istotnie poprawia bezpieczeństwo energetyczne i redukuje emisję gazów cieplarnianych.

Powołanie Międzynarodowej Agencji Energii Odnawialnej (IRENA), które nastąpiło 26 stycznia 2009 r., służyć będzie promowaniu wszechstronnego i zrównoważonego wykorzystania energii odnawialnej. Priorytetowym kierunkiem działań IRENA będzie pomoc krajom uprzemysłowionym oraz rozwijającym się w dalszym zrównoważonym rozwoju technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii. Zasadnicze cele IRENA to:

- transfer technologii,
- podnoszenie umiejętności i know-how,
- wzmocnienie naukowo-badawcze,
- efektywne finansowanie rozwoju energetyki odnawialnej,
- zwiększenie świadomości społecznej.

Do tej chwili nie było organizacji o zasięgu światowym, która zajmowałaby się wyłącznie problematyką energetyki odnawialnej. Skala wyzwań wiążących się z rozwojem wykorzystania odnawialnych źródeł energii wskazuje na potrzebę powołania takiej organizacji.

Wykorzystując efekt synergii z istniejącymi organizacjami i inicjatywami zajmującymi się energetyką odnawialną (np. Międzynarodowa Agencja Energetyczna, Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju, Program Narodów Zjednoczonych ds. Środowiska, Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju Przemysłowego, Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa, Bank Światowy), IRENA stanie się siłą napędową wzajemnej

współpracy, doświadczeń oraz badań w kwestiach związanych z rozwojem wykorzystania odnawialnych źródeł energii. W odróżnieniu od wskazanych organizacji IRENA będzie miała bardzo szeroki zakres działania w zakresie OZE. Nie będzie to także organizacja, w której członkostwo będzie podlegało statutowym ograniczeniom, jak ma to miejsce w Międzynarodowej Agencji Energetycznej (MAE), w której członkami zostać mogą wyłącznie państwa należące do OECD. IRENA jest otwarta zarówno na członkostwo państw rozwiniętych, jak i rozwijających się. Zakres działania MAE i IRENA nie będzie tożsamy. Mimo że MAE współpracuje z państwami członkowskimi w obszarze energetyki odnawialnej (promocja, informacja, wielonarodowa współpraca w zakresie technologii energetycznych), to jej działania w tym zakresie nie mają charakteru kompleksowego. Kluczowym argumentem przemawiającym za stworzeniem IRENA było jej sprofilowanie wyłącznie na kwestiach energetyki odnawialnej i działaniach z nią związanych.

Rozwój energetyki odnawialnej ma także szczególne znaczenie w kontekście przyjętego przez Unię Europejską celu osiągnięcia 20 % udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie energii finalnej w 2020 r. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE, będąca jednym z elementów tzw. pakietu klimatyczno-energetycznego, stanowi realizację tych postanowień. Zapisany w dyrektywie cel w tym zakresie dla Polski został ustalony na poziomie 15 %. Podpisanie niniejszej umowy międzynarodowej jest jednym z istotnych działań, aby ten bardzo ambitny cel osiągnąć. Udział Polski w IRENA, w szczególności w charakterze członka-założyciela organizacji, przyczyni się do rozwoju międzynarodowej współpracy, wymiany doświadczeń oraz badań w kwestiach związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii. Zapewni tym samym lepsze warunki do rozwoju krajowej energetyki odnawialnej oraz większy wpływ Polski na kształtowanie międzynarodowych działań w tym zakresie.

Na uwagę zasługuje fakt, że wśród państw, które założyły IRENA, są czołowe kraje europejskie pod względem efektywności prowadzonej polityki z zakresu rozwoju wykorzystania odnawialnych źródeł energii, i w tym kontekście jest dla Polski niezwykle ważne, aby w tej organizacji uczestniczyć. Stwarza to wyjątkową możliwość bliskiej i korzystnej dla Polski współpracy z europejskimi liderami w zakresie energetyki odnawialnej.

Formalny proces powołania IRENA rozpoczął się konferencją pn. Przygotowanie do powołania Międzynarodowej Agencji Energii Odnawialnej (IRENA), która odbyła się w dniach 10-11 kwietnia 2008 r. w Berlinie. W dniach 30 czerwca – 1 lipca 2008 roku, również w Berlinie, miały miejsce warsztaty, których celem było przygotowanie konkretnych propozycji odnośnie statutu, finansowania oraz programu Agencji. W dniach 23-24 października 2008 r. odbyła się w Madrycie konferencja, na której podsumowano wcześniejsze prace, w szczególności dotyczące procedur i kryteriów wyboru tymczasowego dyrektora generalnego Agencji oraz tymczasowej siedziby organizacji. Przyjęto także początkowy program pracy organizacji.

Konferencja założycielska IRENA, na której Statut powołujący IRENA podpisało 75 państw, w tym 19 z Unii Europejskiej, odbyła się w Bonn w dniu 26 stycznia 2009 r. Na dzień 27 lipca 2009 r. liczba państw sygnatariuszy wzrosła do 136 (wykaz sygnatariuszy załączony do wniosku). 27 stycznia 2009 r. w Bonn odbyło się także pierwsze spotkanie Komisji przygotowującej IRENA (tymczasowa instytucja, która ma przygotować organizację do realizacji jej statutowych zadań). Komisja przyjęła procedury i kryteria wyboru tymczasowego dyrektora generalnego Agencji oraz tymczasowej siedziby organizacji. Ponadto przyjęto decyzję powołującą Komitet Administracyjny (ciało pełniące rolę wspomagającą w przygotowaniu kolejnych sesji Komisji przygotowawczej IRENA) oraz decyzję z zakresu transparentności wyboru tymczasowego dyrektora generalnego Agencji oraz tymczasowej siedziby organizacji. 29 czerwca 2009 r. na drugim spotkaniu Komisji przygotowującej IRENA na tymczasową siedzibę IRENA wybrano Abu Dhabi (Zjednoczone Emiraty Arabskie), natomiast tymczasowym dyrektorem generalnym IRENA została pani Helene Pelosse z Francji.

Przewidywana struktura IRENA (główne organy Agencji):

- Zgromadzenie (członkowie) – najwyższy organ Agencji;
- Rada (pomiędzy 11 a 21 członków) – wypełnia funkcje przekazane przez
- Zgromadzenie, przed którym odpowiada oraz
- Sekretariat (składający się z dyrektora generalnego i wymaganego personelu)
 - wykonuje zadania przydzielone przez Zgromadzenie i Radę.

2. Wskazanie różnic między dotychczasowym i projektowanym stanem prawnym

Przystąpienie Polski do IRENA nie spowoduje zmian w dotychczasowym stanie prawnym. Polska stanie się członkiem pierwszej międzynarodowej organizacji skoncentrowanej tylko

i wyłączenie na zrównoważonym wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii. Ponadto biorąc pod uwagę warunki członkostwa IRENA, zgodnie z jej Statutem Regionalne międzyrządowe organizacje integracji gospodarczej (np. Unia Europejska) mogą zostać członkami agencji. Zakres kompetencji i odpowiedzialności pomiędzy państwem a organizacją, w której państwo to uczestniczy, reguluje art. VI Statutu IRENA.

3. Wskazanie przewidywanych skutków społecznych, gospodarczych, finansowych, politycznych i prawnych, związanych z wejściem w życie umowy międzynarodowej, wraz z określeniem źródeł finansowania

Ratyfikacja Statutu będzie miała dla Polski korzystne skutki społeczne, gospodarcze i polityczne. Pod względem społecznym oczekuje się zwiększenia liczby miejsc pracy w branży energetyki odnawialnej. Związane będzie to z możliwością rozwoju (na większą niż to jest obecnie skalę) wytwarzania na eksport urządzeń wykorzystywanych przez energetykę odnawialną, jak również prowadzenia przez polskie firmy inwestycji poza granicami kraju. Zwiększenie aktywności tych przedsiębiorstw przyczyni się do przyśpieszenia rozwoju gospodarczego.

Udział Polski w IRENA spowoduje również dalszą intensyfikację rozwoju wykorzystania OZE wewnątrz kraju. Przyczyni się do tego, przede wszystkim, wynikająca ze wzmocnienia współpracy międzynarodowej, zwiększona wymiana doświadczeń oraz transfer wiedzy i technologii w zakresie OZE. Proces ten będzie skutkował także wzrostem zatrudnienia w sektorze energetyki odnawialnej oraz w branżach z nim związanych (np. w rolnictwie).

Powiązany z udziałem Polski w IRENA rozwój wykorzystania OZE będzie w długim okresie korzystnie oddziaływał na stabilność gospodarki poprzez zwiększenie bezpieczeństwa dostaw energii. Wzrost wykorzystania własnych, odnawialnych zasobów przyczyni się również do poprawy krajowego bilansu towarowego i płatniczego (ograniczenie importu surowców energetycznych i równoczesne zmniejszenie wypływu pieniądza poza granice Polski).

IRENA może być tym samym swoistym stymulatorem rozwoju energetyki odnawialnej w Polsce, wywołującym korzystny wpływ na gospodarkę (w tym na rynek finansowy, towarowy i pracy).

Pod względem politycznym udział Polski w organizacji i efektywne zaangażowanie, jak również pogłębienie współpracy międzynarodowej, wzmocnią jej pozycję zarówno w Europie, jak i na świecie.

Budżet Agencji finansowany będzie przez:

- obowiązkowe składki opłacane przez jej członków, oparte na metodologii Organizacji Narodów Zjednoczonych, określone przez Zgromadzenie,
- dobrowolne składki,
- inne źródła.

Wysokość obowiązkowych składek członkowskich obliczona została na podstawie wskaźników dochodów narodowych poszczególnych państw uczestniczących w konferencji. Wstępny przewidywany roczny budżet IRENA w ciągu pierwszych dwóch lat funkcjonowania to 25 mln dolarów. Biorąc pod uwagę liczbę państw, które zainteresowane są akcesją do organizacji, roczne zobowiązanie Polski z tego tytułu wyniosłoby około 250 000 dolarów, co stanowi około 1 % całości budżetu organizacji. Składka członkowska w IRENA będzie pokrywana z budżetu państwa. Według informacji (w załączeniu Explanatory Note – Budget and Financing of IRENA oraz IRENA Scale of Assessment) uzyskanych od strony niemieckiej, będącej inicjatorem utworzenia Agencji, do czasu wejścia Statutu w życie (przewidywany termin: I połowa 2010 r.) składka za rok 2009 będzie nieobowiązkowa. Największymi płatnikami IRENA miałyby być Niemcy (ok. 4,5 mln dolarów), Wielka Brytania (ok. 4 mln dolarów), Francja (ok. 4 mln dolarów), Hiszpania, Włochy, Chiny, Meksyk.

4. Wyjaśnienie wyboru trybu związania Rzeczypospolitej Polskiej umową międzynarodową Statut IRENA pozostanie otwarty do podpisu do dnia jego wejścia w życie. Statut wchodzi w życie z trzydziestym dniem liczonym po dniu złożenia dwudziestego piątego dokumentu ratyfikacji. Przewiduje się, że Statut wejdzie w życie w I połowie 2010 roku i od tego czasu nastąpi efektywne funkcjonowanie organizacji.

Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz. U. Nr 39, poz. 443, z późn. zm.) związanie Rzeczypospolitej Polskiej przedmiotowym Statutem powołującym Agencję nastąpi w drodze ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, ponieważ umowa ta spełnia przesłanki określone w art. 89 ust. 1 pkt 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.).

- a) podmioty prawa krajowego, których dotyczy umowa międzynarodowa, w tym zakres, w jakim umowa międzynarodowa dotyczy osób fizycznych i prawnych

Minister Gospodarki będzie organem wiodącym we współpracy z Międzynarodową Agencją Energii Odnawialnej. Niniejsza umowa międzynarodowa będzie dotyczyła zarówno urzędów państwowych, jak i instytucji naukowo-badawczych zajmujących się rozwojem wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Współpraca w ramach IRENA dotyczyć będzie w szczególności technologii w zakresie energetyki odnawialnej, przyczyniając się do rozpowszechnienia doświadczeń dotyczących praktycznego ich zastosowania, oferując wsparcie we wszelkich kwestiach powiązanych z energią odnawialną oraz w efektywnym wykorzystaniu posiadanej przez członków organizacji wiedzy techniczno-naukowej.

Przedsiębiorstwa energetyczne będą miały możliwość zintensyfikowania wielostronnej, międzynarodowej współpracy gospodarczej, co przyczyni się do przyspieszenia rozwoju gospodarczego. Organizacja, w sposób pośredni, pozytywnie wpłynie na osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w zakresie energetyki odnawialnej, co również przyniesie wymierne korzyści społeczno-gospodarcze.

- b) sposób, w jaki umowa dotyczy spraw uregulowanych w prawie wewnętrznym

Postanowienia projektu Statutu zgodne są z obowiązującym w Polsce ustawodawstwem, w tym z prawem Unii Europejskiej.

- c) środki prawne, jakie powinny zostać przyjęte w celu wykonania umowy międzynarodowej

Wejście w życie Statutu nie spowoduje konieczności dokonania zmian w ustawodawstwie krajowym.

15/09/BS